

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра економіки, маркетингу та міжнародних економічних відносин (№ 605)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми
 М. А. Голованова
(підпис) (ініціали та прізвище)
« 21 » 08 2021 р.

**СИЛАБУС ВИБІРКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Демографія
(назва навчальної дисципліни)

Галузі знань: 07 Управління та адміністрування
(шифр та найменування галузі знань)

Спеціальність: 075 Маркетинг
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Маркетинг
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2021 року

Харків 2020 рік

Розробник: Голованова М.А., доцент, к.т.н., доцент _____
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання) (підпис)

Силабус розглянуто на засіданні кафедри економіки, маркетингу та міжнародних економічних відносин

Протокол № 2 від «30» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри д.е.н., професор _____ Давидова І. О.
(науковий ступінь і вчене звання) (підпис) (ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

_____ (підпис) _____ (ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

ГОЛОВАНОВА Майя Анатоліївна,

к.т.н., доцент.

З 2004 року викладає в університеті такі дисципліни:

- Маркетинг;
- Маркетингові дослідження;
- Маркетингове ціноутворення;
- Маркетинговий аудит
- Демографія.
- Моніторинг і аналіз Internet-даних в бізнесі;
- Маркетинг відносин.

Напрями наукових досліджень:

- Поведінкові аспекти маркетингу
- Digital-маркетинг
- Оцінювання споживчої задоволеності
- Проблеми трансформації освіти в Україні.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 4-й семестр

Обсяг дисципліни:

4 кредитів ЄКТС / 120 годин, у тому числі аудиторних –48 год., самостійної роботи здобувачів – 72 год.

Форма здобуття освіти – денна / заочна / дистанційна

Дисципліна обов'язкова

Види навчальної діяльності – лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувача

Види контролю – модульний контроль, іспит

Мова викладання – українська

Пререквізити – Маркетинг, Статистика, Економіко-математичні методи та моделі дисципліни, які спрямовані на формування системного наукового світогляду.

Кореквізити – Маркетингові дослідження, Маркетингова товарна політика, Маркетинг послуг, Поведінка споживача/

Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета: сприяння здобуттю студентами знань про закономірності відтворення населення у суспільно-економічній зумовленості цього процесу, розкриття шляхів використання отриманих знань для вирішення проблем суспільного розвитку.

Завдання: вивчення основних понять, суті і соціального значення демографічних процесів, дослідження змін віково-статевої, шлюбної та сімейної структур населення, виявлення взаємозв'язків демографічних процесів, структур та їх закономірностей; розробка методів опису, аналізу та прогнозу демографічних процесів і структур, аналіз тенденцій та факторів демографічних процесів, оцінка ймовірних змін народжуваності й смертності в різних соціальних групах і на різних територіях, розробка демографічних прогнозів

Компетентності, які набуваються:

Загальні

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність спілкуватися іноземною мовою;
- здатність працювати в команді;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні:

- здатність критично аналізувати й узагальнювати положення предметної області сучасного маркетингу;
- здатність використовувати теоретичні положення маркетингу для інтерпретації та прогнозування явищ і процесів у маркетинговому середовищі;
- здатність коректно застосовувати методи, прийоми та інструменти маркетингу;
- здатність проводити маркетингові дослідження у різних сферах маркетингової діяльності.

Очікувані програмні результати навчання

–аналізувати і прогнозувати ринкові явища та процеси на основі застосування фундаментальних принципів, теоретичних знань і прикладних навичок здійснення маркетингової діяльності;

–збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та маркетингові показники, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію;

–виявляти й аналізувати ключові характеристики маркетингових систем різного рівня, а також особливості поведінки їх суб'єктів;

–визначати функціональні області маркетингової діяльності ринкового суб'єкта та їх взаємозв'язки в системі управління, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність такої діяльності;

–пояснювати інформацію, ідеї, проблеми та альтернативні варіанти прийняття управлінських рішень фахівцям і нефахівцям у сфері маркетингу, представникам різних структурних підрозділів ринкового суб'єкта;

–демонструвати вміння застосовувати міждисциплінарний підхід та здійснювати маркетингові функції ринкового суб'єкта;

–виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані маркетингові рішення;

–діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних принципів маркетингу, поваги до культурного різноманіття та цінностей громадянського суспільства з дотриманням прав і свобод особистості;

–використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері маркетингової діяльності;

–розуміти та планувати можливості особистого професійного розвитку.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні та прикладні аспекти демографії

Тема 1. Демографія як галузь знань про населення. Предмет, завдання і методи демографії

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *тема практичного заняття*

Система знань про народонаселення та демографічних наук. Розвиток української демографічної думки

- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): засоби обчислювальної техніки.*
- *стисла анотація*

Теоретичні та практичні аспекти вивчення демографії. Предмет і об'єкт демографії Види руху населення. Завдання і методи дослідження в демографії. Демографія і інші науки. Спеціалізація всередині демографії. Еволюція демографії

- *обсяг самостійної роботи здобувачів: 6–12 годин.*
- *теми, що належать до самостійної роботи здобувача:.*

Загальна теорія народонаселення когорта, населення, природний та механічний рухи населення, якість населення, демографічний процес, демографічна подія, демографічне явище, демографічна установка, демографічна поведінка, міграція, система демографічних наук. Статико-економічна та етнографічна анкета Ф. Туманського та її реалізація. Соціолого-демографічні дослідження в Україні на початку XIX ст. Виникнення і становлення економічної демографії в Україні.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 2. Джерела інформації про населення і демографічні процеси. перепис населення

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *тема практичного заняття*

Джерела інформації та основні показники в демографії.

- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): засоби обчислювальної техніки.*
- *стисла анотація*

Основні джерела інформації про населення і демографічні процеси в демографії Види інформації про населення. Вимоги, що пред'являються до демографічної інформації Основні види джерел первинної демографічної інформації про населення і демографічні процеси. Перепису населення Поняття перепису населення, основні принципи перепису населення. Категорії населення, що враховуються при перепису Програма перепису населення Історія переписів в світі і в Україні

- *обсяг самостійної роботи здобувачів: 6–12 годин.*
- *теми, що належать до самостійної роботи здобувача:.*

Інститут демографії України: його значення та завдання. Роль демографічної інформації для практичної діяльності і наукових досліджень у різних галузях науки. Закон України «Про Всеукраїнський перепис населення». Демографічна ситуація в Україні у дзеркалі Всеукраїнського перепису населення 2001 року. Сучасні тенденції зміни складу та структури населення України.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 3. Чисельність і структура населення

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *обсяг аудиторного навантаження: 10 годин.*

- *тема практичного заняття*

Чисельність і структура населення. Розрахунок показників чисельності та структури населення та їх аналіз.

- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):* засоби обчислювальної техніки.

- *стисла анотація*

Абсолютна чисельність населення. Рівняння демографічного балансу. Відносні показники динаміки чисельності населення. Коефіцієнти зростання і приросту за період Середньорічні коефіцієнти і темпи зростання і приросту. Період подвоєння чисельності населення. Структури населення. Пол і статева структура населення. Вік і вікова структура населення. Час і вік в демографії. Орієнтація в часі. сітка Лексиса. Поздовжній і поперечний аналіз. Когорти і покоління. Середнє населення. Коефіцієнти та ймовірності. Загальне поняття про стандартизацію демографічних коефіцієнтів

- *обсяг самостійної роботи здобувачів: 6–12 годин.*

- *теми, що належать до самостійної роботи здобувача:.*

Абсолютна чисельність населення, абсолютний приріст населення, природний рух населення, сальдо міграції, рівняння демографічного балансу, середнє населення, демографічний склад населення, економічно активне та пасивне населення. Методика розрахунків природного приросту населення. Механічний приріст населення та його обчислення. Динаміка чисельності населення України. Сімейний склад населення України. Етнічний склад населення України. Статеві-віковий склад населення України.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 4. Шлюбність і розлучуваність

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

- *тема практичного заняття*

Шлюбність та розлучуваність в демографії. Розрахунок показників шлюбності і припинення шлюбу.

- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):* засоби обчислювальної техніки.

- *стисла анотація*

Сутність і види шлюбу. Шлюбно-сімейна структура населення. Шлюбне стан і шлюбна структура. Сімейна структура населення. Шлюбність. Поняття і коефіцієнти шлюбності. Потенціал шлюбності. Незареєстровані шлюби, або співжиття. Розлучення і розлучуваність. Поняття розлучуваності. Коефіцієнти розлучуваності. Фактори розлучуваності.

- *обсяг самостійної роботи здобувачів: 6–12 годин.*

- *теми, що належать до самостійної роботи здобувача:.*

Вивчення шлюбного стану в переписах населення. Сім'я та домогосподарство. Сімейна структура населення. Показники шлюбності. Спеціальний коефіцієнт шлюбності. Вікові коефіцієнти шлюбності. Сумарний коефіцієнт шлюбності. Вік взяття шлюбу. Шлюбна поведінка населення України. Спеціальні коефіцієнти розлучуваності за тривалістю шлюбу та кількістю дітей. Динаміка шлюбності та розлучуваності в Україні тенденції шлюбності й розлучуваності в Україні.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 5. Народжуваність та смертність населення

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

- *тема практичного заняття*

Народжуваність та смертність населення. Розрахунок основних показників народжуваності та смертності.

- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): засоби обчислювальної техніки.*

- *стисла анотація*

Народжуваність і плідність. Показники народжуваності. Показники народжуваності для періоду (показники народжуваності для умовного покоління). Показники народжуваності для когорти (показники народжуваності для реального покоління). Регіональні відмінності народжуваності в Україні. Відмінності в народжуваності в різних країнах світу. Репродуктивна поведінка. Поняття і структура репродуктивної поведінки. Вплив репродуктивної поведінки на рівень народжуваності.

Поняття смертності. Показники рівня смертності. Таблиці смертності. Смертність з наступних підстав. Еволюція тривалості життя. Самозберігаюча поведінка.

- *обсяг самостійної роботи здобувачів: 6–12 годин.*

- *теми, що належать до самостійної роботи здобувача:.*

Народжуваність і репродуктивна поведінка. Сімейні ролі і репродуктивна поведінка в молодих сім'ях. Плодючість і безпліддя -біологічні умови народжуваності. Демографічні концепції смертності населення. Проблеми смертності. • біологічні та географічні чинники смертності. • соціальні чинники та етнічні аспекти хвороб. • культурно-побутові особливості харчування та його порушення. • етнічні аспекти військових втрат та інших насильницьких смертей. Динаміка смертності. Населення України на сучасному етапі.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 1 година*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): засоби обчислювальної техніки.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Змістовий модуль 2. Демографічні процеси та їх Вплив на стан маркетингової діяльності в Україні та світі.

Тема 6. Відтворення населення

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *обсяг аудиторного навантаження: 10 годин.*

- *тема практичного заняття*

Відтворення населення та його історичні типи. Демографічний перехід. Сітка Лексиса.

Метод демографічних таблиць

- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): засоби обчислювальної техніки.*

- *стисла анотація*

Поняття відтворення населення. Брутто-коефіцієнт відтворення населення. Нетто-коефіцієнт відтворення населення. довжина покоління Вплив особливостей виробництва, пропозиції і споживання на демографічні процеси. Вплив демографічних чинників на споживання і стан ринку. Демографічний перехід. Сітка Лексиса. Метод демографічних таблиць.

- *обсяг самостійної роботи здобувачів: 6–12 годин.*

- *теми, що належать до самостійної роботи здобувача:.*

Відтворення населення, закони народонаселення різних суспільно-економічних формацій, демографічний перехід, концепція раціоналізму, демографічний вибух. Економіко-демографічний зв'язок між населенням і виробництвом. Демографічна рівновага, демографічний гомеостазис, демографічний механізм і демографічні відносини.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 7. Урбанізація й особливості розселення в Україні та світі

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *обсяг аудиторного навантаження: 3 години.*
- *тема практичного заняття*

Урбанізація й особливості розселення в Україні та світі

- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):* засоби обчислювальної техніки.

- *стисла анотація*

Поняття та риси урбанізації. Система міського розселення: демографічні та економічні тенденції. Рівні і темпи урбанізації. Стадії урбанізації. Причини і передумови урбанізації. Типологія міст. Інструменти урбаністичної державної політики. Урбанізація в цифрову епоху. Урбанізація і особливості розселення в Україні. Основні риси урбанізації в сучасному світі. Особливості урбанізації в Україні. Щільність населення і система розселення

- *обсяг самостійної роботи здобувачів: 6–12 годин.*
- *теми, що належать до самостійної роботи здобувача:*

Проблеми зростання чисельності населення. Міста-мільйонери. Розподіл по країнах і континентах. Динаміка зміни чисельності населення у великих містах. Екологічні проблеми міських агломерацій. Екологічні наслідки урбанізації. Класифікація міського населення за характером господарської діяльності. Особливості міграційних потоків населення, товарів, послуг в урбанізованих територіях. Міста і населені пункти як вузли розселення населення. Урбанізовані території як джерело антропогенного забруднення природного середовища. Основні види впливу на навколишнє середовище в міських агломераціях.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 8. Міграція населення.

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *обсяг аудиторного навантаження: 3 години.*
- *тема практичного заняття*

Міграції населення. Розрахунок основних показників міграції

- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):* засоби обчислювальної техніки.

- *стисла анотація*

Види і причини міграцій, показники територіальної рухливості населення. Міграції населення світу. Міграції населення в Україні.

- *обсяг самостійної роботи здобувачів: 6–12 годин.*
- *теми, що належать до самостійної роботи здобувача:*

Міграційні потоки та міграційні когорти. Міграційні поведінка, установка та мотивація, сезони, епізодичні та маятникові міграції, приживаність новоселів.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 9. Демографічний прогнозування

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *тема практичного заняття*

Прогнозування чисельності населення світу та України

- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):* засоби обчислювальної техніки.

- *стисла анотація*

Поняття і цілі демографічного прогнозу. Класифікація демографічних прогнозів. Методи перспективного обчислення населення. Методи, засновані на застосуванні математичних функцій. Метод компонент, або метод пересування віків. Прогнози чисельності населення світу і України.

- *обсяг самостійної роботи здобувачів: 6–12 годин.*

– теми, що належать до самостійної роботи здобувача:.

Демографічний прогноз інституту демографії та соціальних досліджень НАНУ. Демографічний прогноз департаменту ООН з соціальних та економічних питань. Прогноз демографічного розвитку України на період до 2050 року.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 10. Демографічні політики в Україні та у світі. Демографія та маркетинг.

- форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.
- обсяг аудиторного навантаження: 2 години.
- тема практичного заняття

Демографія та маркетинг.

- обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): засоби обчислювальної техніки.

- стисла анотація

Демографічна політика. Заходи демографічної політики. Демографічні Політики Китаю, Індії, Франції, США, країн СНД й України.

Маркетинг територій. Проблеми маркетингу та населення. Маркетингові тактики та контенти з урахуванням вікових зрушень та розривів. Проактивна маркетингова реакція на старіння населення Проблема старіння населення України та інтегративний маркетинг. Демографічні персонажі і клієнтоорієнтованість у маркетингу.

- обсяг самостійної роботи здобувачів: 10-20 годин.

– теми, що належать до самостійної роботи здобувача:.

Демографічна політика, економічна, правова, виховна і пропагандистська складові демографічної політики. Юнфпа. Всесвітня конференція з народонаселення у Каїрі (1994 р.). Сексуальна революція, процес депопуляції. Маркетинг територій. Проблеми маркетингу та населення. Маркетингові тактики та контенти з урахуванням вікових зрушень та розривів. Проактивна маркетингова реакція на старіння населення Проблема старіння населення України та інтегративний маркетинг. Демографічні персонажі і клієнтоорієнтованість у маркетингу.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль #2

- Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).

- Обсяг аудиторного навантаження: 1 година

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): засоби обчислювальної техніки.

- Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.

Підготовка до модульного контролю.

Модуль 2.

Індивідуальне завдання (РР) «Статистична оцінка демографічної ситуації регіону».

5. Методи навчання

Проведення аудиторних лекцій, лекцій-презентацій, практичних (семінарських) занять, індивідуальні консультації (за потреби), самостійна робота студентів з матеріалами, що підготовлені кафедрою (підручники, методичні посібники), робота зі статистичною інформацією, робота з матеріалами сайту Дежавної служби статистики, Евростату, робота з інформацією через мережу Internet.

6. Методи контролю

Письмовий і усний модульний контроль, поточний контроль, підсумковий контроль, семестровий контроль (іспит).

Для навчальної дисципліни:

- поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять у вигляді теоретичних співбесід, розв'язання практичних завдань, сумарний бал за усі практичні заняття дорівнює 25 балів;
- перший поточний контроль (модульна контрольна робота) проводиться у вигляді тесту з пройдених тем і оцінюється за 25-ти бальною системою з подальшою переведення тестових балів у рейтингові;
- другий поточний контроль (модульні контрольні роботи) проводиться у вигляді набору розрахункових завдань і оцінюється за 25-ти бальною системою з подальшою переведення тестових балів у рейтингові;
- підсумковий контроль проводиться у вигляді захисту індивідуального завдання (РР) а оцінюється у 25 балів;
- семестровий контроль – іспит (проводиться письмово). Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного контролю й за наявності допуску до іспиту. У такому випадку семестровий контроль проводиться за умови обов'язкового захисту індивідуального завдання (РР) до початку іспиту та складання самого іспиту за екзаменаційними білетами, які містять питання як теоретичного характеру, так і практичні завдання. Білет для іспиту складається з двох теоретичних запитань та одного практичного. Максимальна кількість балів за кожне теоретичне питання – 30 балів, за практичне – 40. Під час складання семестрового іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

7. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

7.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Модуль 1			
Виконання практичних робіт	0...2	16	0...25
Модульна контрольна робота	0...25	2	0...50
Модуль 2			
Виконання і захист РР	0...25	1	0...25
Усього за семестр			0...100

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного контролю й за наявності допуску до іспиту. У такому випадку семестровий контроль проводиться за умови виконання завдань до практичних занять, складання модульних контрольних робіт, захисту індивідуального завдання (РР) до початку іспиту та складання самого іспиту за екзаменаційними білетами, які містять питання як теоретичного характеру, так і практичні завдання. Білет для іспиту складається з двох теоретичних запитань та одного практичного. Максимальна кількість балів за кожне теоретичне питання – 30 балів, за практичне – 40. Під час складання семестрового заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

7.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

- основні поняття демографії;
- основні напрямки демографічних досліджень;
- первісні поняття та показники в області аналізу демографічних процесів і сімейної поведінки (народжуваності і репродуктивної поведінки, смертності і самозбереження, шлюбності і розлучення);
- актуальні проблеми демографічної ситуації в світі та в Україні

- основні напрями демографічна політика в Україні.
- Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:
 - розраховувати, розуміти і користуватися демографічними показниками при проведенні демографічних досліджень, формуванні вибіркової сукупності;
 - здійснювати маркетинговий аналіз демографічних процесів;
 - розуміти і пояснювати особливості демографічної ситуації в країні і світі, а також тенденцій її зміни;

7.3 Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74) ставиться, коли студент може показати мінімум знань та умінь, без достатнього розуміння відтворює основний навчальний матеріал та виконує практичні завдання з епізодичною допомогою викладача або з допомогою викладача.. З окремими помилками дає визначення основних понять, категорій, законів. Стикається зі значними труднощами при аналізі та порівнянні демографічних явищ та процесів. Може частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки. При відповіді та виконанні практичних завдань припускається значної кількості помилок, які самостійно виправити може частково. Студент повинен виконати й захистити всі практичні завдання, розрахункову роботу та скласти модульні контрольні роботи.

Добре (75--89) ставиться, коли студент твердо знає не тільки мінімум знань, але й самостійно з розумінням відтворює основний навчальний матеріал та застосовує його при виконанні практичних завдань в типових (стандартних) ситуаціях. Дає визначення основних понять, аналізує, порівнює інформацію, встановлює її зв'язок з обраною професією та робить висновки. Відповідь в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована. Виконує практичні завдання за типовим алгоритмом з консультативною допомогою викладача, усвідомлено користується довідковою економічною інформацією. При відповіді та виконанні практичних завдань припускається несуттєвих помилок, які частково виправляє. Студент повинен виконати й захистити всі практичні завдання, розрахункову роботу та скласти модульні контрольні роботи.

Відмінно (90-100) ставиться, коли студент володіє узагальненими знаннями навчального матеріалу в повному обсязі та здатний використовувати для виконання всіх, передбачених навчальною програмою, практичних завдань. Відповідь студента повна, правильна, логічна і містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу. Вміє самостійно знаходити і користуватися джерелами економічної інформації, оцінювати отриману інформацію. Встановлює причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки. Робить аргументовані висновки, правильно та усвідомлено застосовує всі види довідкової демографічної інформації. Практичні завдання виконує правильно, у повному обсязі, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом. При відповіді та виконанні практичних завдань припускається незначних неточностей, які самостійно виявляє та виправляє. Виказує пізнавально-творчий інтерес до обраної спеціальності та дисципліни. Студент повинен виконати й захистити всі практичні завдання, РР, модульні контрольні роботи з максимальною кількістю балів.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
75-89	добре	
60-74	задовільно	
1-59	незадовільно	не зараховано

8. Методичне забезпечення

1. Голованова М.А. Розрахункова робота з дисципліни «Демографія» на тему «Статистична оцінка демографічної ситуації в регіоні» – Х. : Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2018. – 26 с.

2. Голованова, М. А., Каменєва З.В. Демографія : навч. посібн. Харків, Нац. аерокосм. ун-т ім. Н. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2020. 104 с.

Електронний ресурс, на якому розміщено **навчально-методичний комплекс дисципліни**:

https://library.khai.edu/catalog?clear_all_params=0&mode=BookList&lang=ukr&caller_mode=KNMZ&disciplinesearch=yes&combiningAND=1&theme_cond=all_theme&is_ttp=0&knmz_doctype_list=0&qualificationlevel_list=0&search_fld=&discipline_list=1444&department_list=0&knowledgearea_list=27500&speciality_knmz_list=27511&sillabus_list=27512&responsibility_fld=&action=subscribe&list_id=1&email=

14. Рекомендована література

Базова

1. Стеценко С. Г. Демографічна статистика: підручник. – К.: Вища шк., 2005. – 415 с.
2. Муромцева Ю.І. Демографія: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2006. – 300 с.
3. Голованова, М. А., Каменєва З.В. Демографія : навч. посібн. Харків, Нац. аерокосм. ун-т ім. Н. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2020. 104 с.

4. Демография : учеб. для высших учебных заведений / Л. Л. Рыбаковский [и др.] ; под ред. Н. А. Волгина и Л. Л. Рыбаковского. – Режим доступа: <http://rybakovsky.ru/uchebnik2a.html>.

5. Медков В.М. Основы демографии. Учебное пособие. Серия „Уч. пособие.” – Ростов на/Д.: Фенікс, 2013 – 448 с.

6. Про внесення змін до методики побудови загальних таблиць народжуваності для жінок України та регіонів за типом поселення: Наказ Державної служби статистики № 52 від 18.02.2013. – Режим доступу:

https://ukrstat.org/uk/metod_polog/metod_doc/2011/103/103_2011.htm.

7. Про затвердження методик побудови таблиць смертності і середньої очікуваної тривалості майбутнього життя та побудови таблиць народжуваності : Наказ Державного комітету статистики України № 24 від 06.02.2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lawua.info/bdata2/ukr2746/index.html>.

8. Про затвердження методики коригування розподілу населення за статтю та віком за 1989–2001 роки на базі даних Всеукраїнського перепису населення 2001 року : Наказ Державного комітету статистики України № 70 від 09.03.2005. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/metod_polog/metod_doc/2005/70/70_2005.htm.

9. Про затвердження методики оцінки (розрахунку) загальної чисельності наявного населення по сільських населених пунктах : Наказ Державного комітету статистики України №111 від 06.05.2011. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/metod_polog/metod_doc/2011/111/111.htm.

10. Про затвердження Методики перерахунку на початок року остаточних підсумків Всеукраїнського перепису населення : Наказ Державної служби статистики № 51 від 29.12.2017. – Режим доступа: https://ukrstat.org/uk/metod_polog/metod_doc/2017/351/351_2017.htm.

11. Про затвердження методики побудови таблиць смертності та середньої очікуваної тривалості життя для населення України та регіонів за статтю та типом поселення й методики побудови загальних таблиць народжуваності для жінок України та регіонів за типом поселення : Наказ Державного комітету статистики України №103 від 26.04.2011. – Режим доступа: https://ukrstat.org/uk/metod_polog/metod_doc/2011/103/103_2011.htm.

12. Про затвердження методики проведення розрахунків (оцінок) чисельності населення : Наказ Державної служби статистики № 402 від 25.12.2014. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/norm_doc/2014/402/402_2014.htm.

13. Про затвердження методологічних положень з перерахунку статеві-вікового складу населення за міжпереписний період : Наказ Державної служби статистики № 352 від 29.12.2017. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/norm_doc/2014/402/402_2014.htm.

14. Про затвердження методологічних положень зі статистичного аналізу природного руху населення : Наказ Державної служби статистики № 39 від 08.02.2013. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/metod_polog/metod_doc/2013/39/39_2013.htm.

Додаткова

1. Антонов А.И. Социолого-демографическое исследование // Демографический энциклопедический словарь. – М., 1985.

2. Бестужев-Лада И.В. Нормативное социальное прогнозирование: возможные пути реализации целей общества. М., 1987. Гл. 9, 10.

3. Боярский, А. Я. Основы демографии: учебн. пособие / А.Я. Боярский, Д. И. Валентей, А. Я. Кваша ; под ред. А.Я. Боярского. – М. : Статистика, 1980. – 295 с.

4. Валентей, Д. И. Основы демографии: учебн. / Д. И. Валентей, А. Я. Кваша – М.: Мысль, 1989. – 286 с.

5. Венецкий И. Г. Математические методы в демографии. – М.: Статистика, 1971. – 296 с.

6. Гончар І. А. Побудова таблиць дожиття (смертності) з використанням методу пересування вікових груп // Статистика України. – 2003. – №3. – С. 12–17.

7. Таблицы смертности и ожидаемой продолжительности жизни населения. Государственный комитет по статистике СССР. – М., 1989. – 302 с.

8. Урланис Б.Ц. Эволюция продолжительности жизни. М., 1998.

9. Чуприков, А.П., Изменения сезонного паттерна рождаемости в Украине в 1960–2009 гг. / Чуприков А.П., Мехова Л.В., Вайсерман А.М., Левчук Н.М., Гальчин Е.С // Демографія та соціальна економіка. - 2015. - № 3 (25). – С. 87-98.

10. Шелестов Д.К. Историческая демография. – М., 1987.

9. Інформаційні ресурси

1. www.ukrstat.gov.ua (Статистичні матеріали Держкомстату України)

2. Журнал "Демографія та соціальна економіка". https://dse.org.ua/index_ua.html.

3. Демоскопа Weekly. <http://www.demoscope.ru/weekly/2020/0879/index.php>

4. Сови, А. Общая теория населения. – Режим доступа: <http://www.demoscope.ru/weekly/knigi/sovi/sovi.html>.

5. soc.lib.ru – електронна бібліотека (підручники, роботи соціологів-класиків, першоджерела, статті з журналів).

6. www.socioline.ru – електронна бібліотека (підручники, роботи соціологів-класиків, першоджерела, статті з журналів).

7. www.sau.kiev.ua – офіційний сайт соціологічної асоціації України (устав САУ, кодекс професійної етики соціолога, указ президента про розвиток соціологічної науки).

8. www.socis.kiev.ua – сайт центру соціальних та маркетингових досліджень (Київ), викладено багатий емпіричний матеріал (результати соціологічних досліджень, публікації центру, статистичні дані).

9. www.sociology.kharkov.ua– Sociology Hall, сайт соціологічного факультету ХНУ ім. В. Н. Каразіна.

10. www.uceps.com.ua/ukr/all/sociology (Архів соціологічних даних Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, м.Київ).